Teknikföretagen

REMISSVAR
2025-08-21

Utbildningsdepartementet

u.eu.forskning@regeringskansliet.se
utbildningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se
thomas.neidenmark@regeringskansliet.se
jessica.umegard@regeringskansliet.se

Teknikföretagens synpunkter – EU:s ramprogram för forskning och innovation (UD2025/01586)

Teknikföretagens 4500 medlemsföretag står för en tredjedel av Sveriges export och över en miljon jobb. I Sverige står näringslivet för cirka 75 procent av investeringarna i forskning och innovation, varav hälften kommer från våra medlemsföretag. Vår uppgift är att stärka våra medlemmars konkurrenskraft och driva den hållbara utvecklingen framåt. Tillsammans med företag över hela landet formar vi teknikbranschens framtid – för vi är tekniksverige.

Teknikföretagen tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter på EU-kommissionens förslag för nytt ramprogram för forskning och innovation och har följande kommentarer. Teknikföretagen finns tillgängliga för kompletterande inspel och dialog framåt.

Remissvaret inleds med Teknikföretagens viktigaste medskick som kopplar an till hur hela ramprogrammet, men med särskilt fokus på pelare 2, kommer att styras samt integreras med den föreslagna europeiska konkurrenskraftsfonden. Givet att EU-kommissionens förslag i huvudsak föreslår en övergripande struktur för ramprogrammet, bedöms frågan om hur ramprogrammet och fonden kommer att involvera industrin i styrningen som avgörande för att kunna svara på de frågeställningar som skickats ut i remissen. Teknikföretagen konstaterar därför att de kommande kompletterande dialogerna och förhandlingarna kring detta blir särskilt viktiga för att säkerställa att ramprogrammet kommer stötta excellent forskning och innovation, samarbete mellan akademi, institut och industri, öka incitamenten för privata investeringar, öka samverkan mellan civil och militär forskning samt skapa goda förutsättningar för ökat svenskt deltagande i ramprogrammet. Därefter ges kortare kommentarer för de fyra pelare som föreslås utgöra strukturen för ramprogrammet, samt avslutningsvis några sammanfattande medskick med fokus på de utskickade frågeställningarna.

Viktigaste medskick

- EU:s ramprogram för forskning och innovation är ett av de viktigaste verktygen för att stärka EU:s konkurrenskraft. En ambitiös budget efterfrågas och den relativa budgetminskningen till pelare 2 bör motverkas.
- Frågan om ramprogrammets styrning och strategiska involvering av industrin bör vara den centrala frågan i förhandlingarna framåt, både i respektive pelare samt övergripande för ramprogrammet, och gentemot konkurrenskraftsfonden. Detta är avgörande för att säkerställa att både ramprogrammet och konkurrenskraftsfonden bidrar till såväl europeisk som svensk konkurrenskraft. Sverige behöver säkra mer marknadsnära urval- och styrningsprocesser av såväl FoI- som industripolitiska initiativ på EU-nivå. Ett industrilett teknologiråd med bred industrirepresentation bör inrättas.
- Partnerskap är fortsatt ett av de viktigaste verktygen i ramprogrammet. Prioritering, etablering och sammanslagningar av partnerskap måste ske i nära dialog med industrin för att säkerställa framtida medfinansiering och engagemang.
- Givet pelare 3 budgetökning och viktiga roll för att i ökad grad kunna kommersialisera forskning bör pelaren breddas för att också inkludera befintligt näringsliv.
- En ny pelare för teknik- och forskningsinfrastruktur välkomnas. Särskilt viktigt är satsningar på teknikinfrastrukturer, eftersom det är ett viktigt verktyg för industrin att snabbt testa och validera ny teknik.

Ramprogrammets budget, styrning och involvering av industrin

Det övergripande syftet med EU:s ramprogram bör vara att stärka Europas konkurrenskraft och stänga innovationsgapet och ta globalt teknikledarskap. För att forskningsresultat i högre grad ska kommersialiseras och industrialiseras i Europa krävs att både ramprogrammet och den föreslagna konkurrenskraftsfonden utformas så att det blir enkelt för industrin att delta, påverka och identifiera strategiskt viktiga behov kopplat till teknikutvecklingen – från grundforskning, samarbetsforskning till teknikinfrastruktur.

För att industrin ska välja att förlägga forskningsinvesteringar och uppskalning av strategiskt viktig teknik inom EU, måste rätt förutsättningar skapas vilket kräver en mer nära och strategisk dialog med industrin. Industrins involvering i utformningen och genomförandet av kommande instrument är avgörande för att öka de privata investeringarna i forskning och innovation. Offentliga medel ensamt kommer inte att räcka för att nå målsättningen om att 3 % av BNP ska investeras i forskning och utveckling. Sverige bör driva på för en

ambitionsökning av EU:s budget för forskning och innovation, motsvarande minst 200 miljarder Euro samt argumentera för en budgetökning till pelare 2.

Industrins engagemang i ramprogrammet, med särskild betoning på pelare 2, men också bredare samt i konkurrenskraftsfonden, är också ett centralt verktyg för att säkerställa att urvalet av initiativ, program och satsningar brett inom EU:s kommande instrument sker på marknadsmässiga grunder. Det minimerar risken för insatser utan tydlig marknadspotential eller att satsningar som inte bygger på europeiska styrkeområden och excellens kommer till stånd. Med anledning av detta bör därför också EU:s industripolitiska satsningar i högre grad utgå från de behov som identifieras inom ramen för ramprogrammet och konkurrenskraftsfonden. Dessa insatser bör i ökad grad sammankopplas med forsknings- och innovationspolitiken, i stället för att fortsatt hanteras i separata processer.

Strategisk involvering av industrin

Den globala teknikutvecklingen inom strategiskt viktiga områden för omställning, säkerhet och konkurrenskraft går mycket snabbt, och teknikerna har ofta olika mognadsgrad. För att Europa ska kunna möta denna utveckling med rätt insatser, vid rätt tid, behöver industrins behov kunna uttryckas och tillgodoses längs hela kedjan – från grundforskning, samarbetsforskning och tillgång till rätt teknikinfrastruktur till uppskalning.

Detta förutsätter en mer strategisk, tvärsektoriell och transparent involvering av industrin – brett över ramprogrammets olika pelare men också konkurrenskraftsfonden – för att säkerställa att programmets verktyg, finansieringsinstrument och andra insatser är tillgängliga, effektiva och relevanta i ett snabbt föränderligt omvärldsläge.

Teknikföretagen ser förslagen om separata styrningsmodeller och råd, där industrin involveras i till exempel pelare 2, 3 och 4 samt genom föreslagna *Competitiveness Coordination Tool* (CCT), som ska säkra kopplingen till den europeiska konkurrenskraftsfonden, som delvis nödvändiga givet ramprogrammets komplexitet. Samtidigt ser vi ett behov av att utreda förutsättningarna för en mer sammanhållen och bred industrirepresentation genom ett industrilett teknologiråd (*Technology Council)*. Ett sådant behövs också för att hantera de uppenbara svårigheterna för kvalificerade representanter att delta i ett stort antal forum, men också för att undvika problematiken att ett fåtal företag dominerar agendan i begränsade, isolerade forum.

Ett industrilett teknologiråd bör ta sin utgångspunkt i befintliga europeiska industriella forum för industridialog, men skulle kunna erbjuda nya, mer väl underbyggda, enhetliga, strategiska och brett förankrade råd för att överbrygga innovationsgapet.

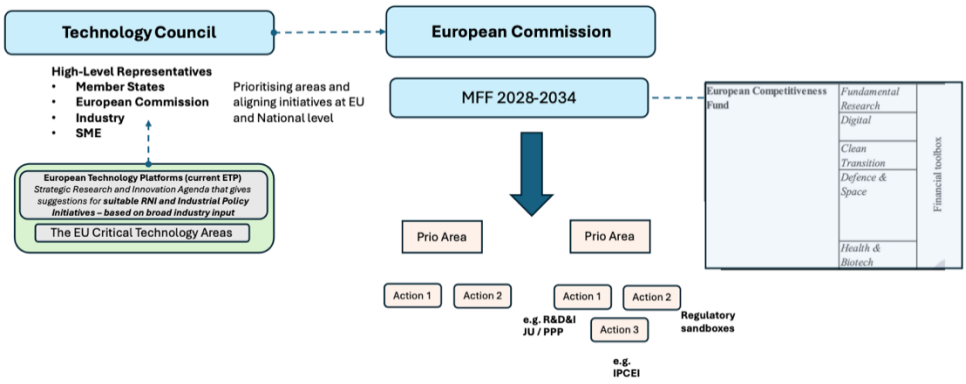
Ett teknologiråd

Kärnuppgiften för det industriellt ledda teknologirådet skulle vara att konsolidera branschövergripande strategier och ge Europeiska kommissionen råd om både teknologier och sektorutvecklingar som kräver ytterligare forskningsinsatser på EU-nivå, samt identifiera möjligheter att skala upp och industrialisera nya lösningar inom Europa. Genom att ge vägledning kring användningen av verktyg för såväl förkommersiell samarbetsforskning som industriell uppskalning, skulle rådet kunna spela en avgörande roll för att minska Europas innovationsgap samt förbättra samordningen av civil och militär forskning.

Vi föreslår att teknologirådet ska inkludera representanter från industrin på CTO-nivå, samt motsvarande högnivårepresentanter från Europeiska kommissionen och medlemsländerna. Industrirepresentanter bör utses för att säkerställa en bred och balanserad representation av den europeiska industrin, vilket skulle ge ett bättre helhetsperspektiv utan att enskilda företag, sektorer eller medlemsstater dominerar. Involvering av europeiska industriförbund skulle kunna bidra till att säkra representativiteten i industrins medverkan. Involveringen av industrins olika europeiska branschorganisationer är ett sätt att säkerställa en bred, balanserad representation.

Vidare föreslås att teknologirådet använder sig av redan etablerade europeiska forum som redan idag utvecklar strategiska forsknings- och innovationsagendor. De väl förankrade europeiska teknologiplattformarna (ETP:er) skulle kunna vidareutvecklas och stärkas som ett viktigt forum där industri, akademi och forskningsinstitut samlas och identifierar behov av insatser ”bottom-up”.

Europeiska kommissionen kan därefter ta emot identifierade områden för vidare bedömning, och i dialog ta beslut kring de mest lämpliga instrumenten för att möta industrins behov på det utpekade området, t.ex. genom offentlig-privata partnerskap (PPP), och genom industriallianser etablera IPCEI. Beslut om industriellt viktiga prioriteringar och behov bör mötas av en samordnad respons från kommissionen – över generaldirektoratsgränser – för att säkerställa samstämmighet mellan finansieringsinstrument och policies samt skapa rätt förutsättningar för att implementera strategiska initiativ. Därför behöver också ett teknologiråd kopplas till såväl ramprogrammet för forskning och innovation, som en konkurrenskraftsfond.

De europeiska flaggskeppsinitiativ som nämns i European Competitiveness Compass behöver också ha forskning och innovation som en integrerad del av industripolitiken från början. Initiativ som European Defence Fund och EU Chips Act visar värdet av att tydligt integrera forskning och innovation i industripolitiken för att leverera teknologiska framsteg och stärka konkurrenskraften.

Pelare 1 – excellent forskning

Teknikföretagen välkomnar att förslaget fortsatt säkerställer ett starkt European Research Council (ERC) och dess tillhörande verktyg, vilket är avgörande för att Europa även framöver ska kunna bedriva världsledande och excellent forskning.

Samtidigt vill vi understryka vikten av att industrin – även inom ramen för pelare 1 – ges möjlighet att lyfta fram behov av kompletterande forskningsinsatser på grundforskningsnivå. Även om pelarens karaktär är och bör förbli forskarinitierad, och placerad utanför de sektorsindelade strukturerna i pelare 2 och den europeiska konkurrenskraftsfonden, bör vägar finnas för att fånga upp industriella behov som kan stärka forskningskvaliteten och relevansen i ett längre perspektiv. En del av pelare 1 föreslås därför struktureras utefter de tio strategiskt viktiga tekniker EU identifierat och att excellensbegreppet bör inkludera konkurrenskraft.

Pelare 2 – industri och samhälle

Svensk industri är i huvudsak delaktiga i pelare 2 i ramprogrammet och stödjer att pelare 2, med fokus på industriledd samarbetsforskning samt partnerskap, föreslås fortsätta inom kommande ramprogram.

Teknikföretagen välkomnar den totala ambitionshöjningen för ramprogrammet, samt att den största delen av den föreslagna budgeten på totalt EUR 174,99 miljarder fortsatt går till pelare 2. Budgetförslaget innebär dock i dagsläget en reell budgetminskning av pelare 2, vilket är den enda del av programmet där industrin deltar och där det därmed finns möjlighet att öka de privata investeringarna. Teknikföretagen förespråkar därför att Sverige driver på för en budgetökning till pelare 2.

Teknikföretagen betonar särskilt vikten av att partnerskap värnas framåt, där både samprogrammerade, samfinansierade och Joint-Undertakings (JU) spelar kompletterande och viktiga roller för samarbetsforskningen. Särskilt samprogrammerade partnerskap är viktiga eftersom de är lättare att realisera och leder till arbetsprogram som är bättre anpassade till att möta de faktiska industriella behoven, vilket ökar sannolikheten för ett effektivt resursutnyttjande och att kunskapen kommer till användning. Då kommissionen förväntas ta ett mer selektivt angreppssätt när det gäller partnerskapen, är det viktigt att Sverige aktivt deltar och bevakar och främjar svenska intressen. Då Europas industriella konkurrenskraft är central för att nå EU-kommissionens målsättningar är det också av stor vikt att de styrs utifrån industriella behov och att ledning och finansieringsmodeller främjar industrins aktiva medverkan. Prioritering, etablering och sammanslagningar av partnerskap måste ske i nära dialog med industrin för att säkerställa excellens och att de teknologiskt bästa projekten premieras.

Pelare 2 i ramprogrammet och den europeiska konkurrenskraftsfonden föreslås vara nära sammankopplade genom ett *Competitiveness Coordination Tool* i syfte att stödja investeringsresan från forskning till kommersialisering, behöver förslagen delvis ses som en helhet. Båda instrumenten föreslås sorteras in i fyra fönster – (1) digitalisering (2) resiliens, försvar och rymd (3) omställning och dekarbonisering samt (4) hälsa och bioteknik. Detta bedöms av Teknikföretagen motsvara och fånga upp stora delar av svensk industris strategiskt viktiga områden, men för också med sig vissa risker. För att säkerställa att aktiviteterna inom pelare 2:s fönster operationaliseras och styrs på ett sätt som verkligen bidrar till den europeiska konkurrenskraften bör EU:s tio utpekade teknikområden vägleda aktiviteterna inom de sektorsvisa fönsterna.

Pelare 3 – innovation

För närvarande är European Innovation Council (EIC) främst inriktat på att stödja universitet, start-ups och scale-ups med nära koppling till forskningsinstitut. Den föreslagna inriktningen innebär att denna struktur i huvudsak bibehålls, men kompletteras med inslag inspirerade av ARPA- och DARPA-modellen.

Givet den substantiella budgetökningen till pelare 3, och för att EIC på allvar ska kunna bidra till att stänga innovationsgapet, bör pelaren breddas och inkludera instrument som riktar sig till att bistå befintligt näringsliv och industri att kommersialisera forskning. Särskilt viktigt är att EIC i högre grad möjliggör samarbete med redan etablerade företag samt med aktörer i samhället i stort. En betydande del av den innovationskraft som krävs för att nå EU:s mål sker inom det existerande näringslivet och industrin.

Eftersom samarbetsforskningen inom pelare 2, mot bakgrund av den konkurrensproblematik som uppstår när marknadsimplementering närmar sig, inte kan hantera projekt alltför nära marknadsintroduktion, bör pelare 3 erbjuda relevanta stödformer för att också befintliga företag ska kunna dela vissa

tekniska och samhälleliga marknadsimplementeringsrisker. Detta är avgörande för att öka incitamenten att kommersialisera produkter och lösningar inom Europa.

EIC behöver därför särskilt stärka sin kapacitet att stödja projekt med hög teknologisk mognadsgrad (TRL), men där den så kallade ”market readiness level” fortfarande är låg. Det är en förutsättning för att EU i högre grad ska lyckas omvandla innovation till konkurrenskraftiga produkter och tjänster som snabbt kan nå marknaden.

Det finns bland annat stor potential inom ”Venture Clienting”, d.v.s. ökat samarbete mellan stora industrier och startups samt scale-ups. Denna form av samarbete skulle kunna stimuleras inom Pelare 3. För att maximera potentialen för startups, tillsammans med stora industrier, att skala bör dessa samarbeten baseras på industriella tillämpningar, behov, utmaningar och möjligheter. Modeller som stimulerar snabba tester och experiment av startup-lösningar, ofta utförda i verkliga industriella miljöer, bör inkluderas. Detta kommer att stödja den hastighet som krävs för teknikintegration, talangattraktion och katalysering av privata investeringar. Sverige har under lång tid testat denna modell inom FFI, vilket har visat sig stärka branschens konkurrenskraft. Innovationsupphandling bör också inkluderas i innovationspelaren framåt.

Pelare 4 – Forsknings- och teknikinfrastrukturer och ERA

En separat, ny pelare för European Research Area med fokus på ERA policy, forsknings- och teknikinfrastruktur samt utvidgning och spridning av excellens, välkomnas. Särskilt betonar Teknikföretagen vikten av att ramprogrammet tydligare kan hantera och arbeta fram ett europeiskt förhållningssätt, med en gemensam styrning och finansiering, av både forsknings- och teknikinfrastrukturer. Teknikföretagen framhåller dock särskilt att satsningar på specifikt teknikinfrastrukturer, som primärt svarar upp mot industrins behov, är viktigt framåt för att snabbare kunna testa, validera och kommersialisera nya produkter. För att få ett landskap av teknikinfrastrukturer som verkligen möter de behov industrin har samt har långsiktigt hållbara affärsmodeller, som inte primärt bygger på offentliga investeringar, behöver industrin involveras i kommande urvals- och styrningsfunktioner på området.

Kopplingar och synergier till det svenska forsknings- och innovationssystemet för att öka deltagandet

För att Sverige ska öka sin kapacitet att forma och delta i ramprogrammet för forskning och innovation krävs vissa justeringar i det svenska forsknings- och innovationssystemet. En mer strategisk hantering av forsknings-, innovations- och industripolitiken på nationell nivå – exempelvis genom ett nationellt teknik- och innovationsråd – blir viktigt för att löpande identifiera och tydliggöra svenska positioner i förhandlingarna på området så att utformningen av strategiska insatser på EU-nivå bättre matchar svenska intressen. Förbättrade industridialoger för att säkerställa en snabb och flexibel hantering kring industrins behov är också viktigt. Ett fortsatt starkt nationellt

partnerskapslandskap, i form av strategiska innovationsprogram likt Net Zero Industry och Avancerad Digitalisering, som kan utformas för att i ökad grad kunna ”koppla upp” sig mot de europeiska partnerskapen är av också av stor vikt. För att inte skapa en snedvriden konkurrens mellan EU:s medlemsländer om medel som kräver nationell medfinansiering, behöver Sverige vara aktiva i dialoger på EU-nivå samt ha en beredskap för svenskt deltagande. Vinnova bör få ökad finansiering för att kunna medfinansiera projekt av strategisk vikt för Sverige.

Sammanfattning

- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka excellent europeisk forskning och innovation?
    - Det beror på hur väl industrin kommer att integreras i styrningen av de olika pelarna av ramprogrammet, så väl som i konkurrenskraftsfonden. Förslaget anger inga detaljer gällande detta.

- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka synergierna mellan europeisk och svensk forskning och innovation?
    - Delvis svårt att avgöra givet den övergripande karaktären på EU-kommissionens förslag. För att öka synergierna behöver ett teknologiråd finnas på såväl europeisk som nationell nivå.

- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka samarbete mellan akademi och privat sektor?
    - Delvis, men orosmoln finns. En relativ neddragning av budget i pelare 2, även om pelare 2 fortsatt får störst andel av budgeten, bedöms inte vara rätt väg att gå. Hur industrin kommer att involveras i att definiera agendor och styrning av partnerskapen är centralt framåt. Därtill behöver pelare 3 breddas med fler verktyg för att också befintligt näringsliv ska kunna involveras i att överbrygga innovationsgapet och snabbare kommersialisera forskning i Europa.

- Bedöms förslaget skapa förutsättningar för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet?
    - Delvis svårt att avgöra givet den övergripande karaktären på EU-kommissionens förslag. För att öka synergierna behöver ett teknologiråd finnas på såväl europeisk som nationell nivå.

- Vilka delar i förslaget bedöms extra viktiga att värna respektive mota vid kommande förhandlingar?
    - Sverige behöver tydligt driva på för att involveringen av industrin – över ramprogrammets olika pelare och med koppling till konkurrenskraftsfonden - blir mer strategisk, transparent och strukturerad för att programmet ska vara fortsatt effektivt

på att både ta fram ny kunskap, och möjliggöra för industrin att kommersialisera och industrialisera kunskapen i Europa.
    - Givet Sveriges starka industriella bas och vana av samarbetsforskning mellan industri, akademi och institut bör pelare 2:s budget och industristyrning särskilt värnas i kommande förhandlingar.
    - För att underlätta för industrin att kommersialisera forskning i Europa bör pelare 3 breddas från att enbart fokusera på start/och scales-ups.

--

Maria Rosendahl, Näringspolitisk chef

Peter Johansson, Chef för enheten för forskning, innovation och industriell utveckling

Emma Wikberger, Näringspolitisk expert, EU & RnD